

KOMMUNIKÁCIÓ ÉS PRAGMATIKA (TER 1030) INTERKULTURÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ

INTERKULTURÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ (IKK) ÉS NEMZETKÖZI KOMMUNIKÁCIÓ (NK)

Róka – Hochel 2009-ben az **IKK** és a **NK** két külön tudományként van említve.

A KÜLÖNBSÉG:

- Az IKK: min. két, különböző kultúrából érkező **ember nyelvi és nonverbális üzeneteket ad át egymásnak**. Ez **személyközi komm.** elsősorban, kis csoportok közvetlen, szemtől szemben zajló interakciója.
- A NK: két v. több eltérő háttérű **ország kormánya v. intézményei között zajló tömegkommunikáció** – az IKK-tól a komm. szintjében tér el: az NK **társadalmi szintű**

Közös: eltérő kultúrájú emberek érintkezése, kommunikációja egymással (a mindennapokban)

E. T. HALL (1975)

jéghegymodell (vö. Freud, az emberi lélek egy jéghegy, a tudatos része látszik, a tudatalati nem): a kultúra csak kis hányada látható, 2 része van:

- **Külső kultúra:** ami látszik a jéghegyből (kulturaproductum, viselkedések, a felszínen érzékelhető szimbólumok)
- **Belső kultúra:** ez vezérli a külső kultúrát, a gondolkodás.

kontextuserős (-gazdag) (high-context) és kontextusgyenge (-szegény) (low-context) kultúra: részletesen lásd itt: http://www.interkulturalis.hu/pagesMO/Dimenzio_Hall.html

- kontextuserős: az információ nagy részét a fizikai környezet és a kommunikátorok ismeretei biztosítják, kevésbé kell támaszkodni a kódolt, explicit jelzésre (szóbeli ígéret írásos rögzítés helyett vagy azt „felülírva”), pl. Japán, Kína, Korea, arab országok
- kontextusgyenge: az információ nagy részében az explicit kódra kell támaszkodni, nagy jelentősége van a verbális üzeneteknek (adott szó helyett írásban történő lefektetés), pl. svájci németek, németek, skandinávok, amerikaiak
 - magyarok: középtájt a szerzők szerint, a kontextusgyengébb irányba tartunk

monokrón és polikrón kultúra:

Forrás: http://www.interkulturalis.hu/pagesMO/Dimenzio_Hall.html

monokrón kultúrák:

- Határozott törekvés a környezeti hatások ellenőrzésére, kontrolálására határidőnaplók, időgazdálkodás és szabályozott bürokratikus struktúrák által.
- A monokrón kultúrák tagjai egy időpontban egy dologgal foglalkoznak.
- Fontos a hatékonyság, az idő eredményes kihasználása, a zavaró körülmények kiküszöbölése. A pontosság abszolút követelmény.
- A csoport tagjai szakmai és magánéletüket szigorúan elkülönítik.
- A monokrón társadalmak jellemző életfelfogása: "Azért élünk, hogy dolgozzunk."

polikrón kultúrák:

- Az aktuális környezeti hatásokra való reakció a fontos.
- A polikrón kultúrák tagjai általában több tevékenységet futtatnak párhuzamosan egy időben.
- Az időfelfogás ezen társadalmakban nem olyan szigorú, a határidők, a pontosság nem olyan fontos követelmény, mint a monokrón társadalmakban.

- A szakmai és magánélet nem különül el olyan élesen.
- A polikrón társadalmak jellemző életfelfogása: "Azért dolgozunk, hogy éljünk."

Florence KLUCKHOHN – Fred L. STRODTBECK (1961)

Részletesen l. itt: http://www.interkulturalis.hu/pagesMO/Dimenzio_Kluckhohn.html

1. Milyen az emberek alaptermészete? jó – rossz - mindkettő
2. Milyen az ember viszonya a természettel? uralkodó – harmonizáló – aláztos
3. Milyen az ember viszonya más emberekhez? alárendelt – mellérendelt
4. Mi az emberi létezés fő jellemzője? tenni – létezni – kezdeményezni
5. Milyen az emberi tevékenységek időhorizontja? múlt – jelen – jövő
6. Milyen az emberek térfelfogása? privát – közös – vegyes

Hofstede, Geert

Hagymamodell: <http://m.blog.hu/sp/spanok/image/HAGYMA.png>

A kultúra hagyma modellje

A kultúra rétegeit, mint a hagyma leveleit képzelhetjük el:

Szimbólumok: olyan szavak, gesztusok vagy tárgyak, amelyek sajátos jelentést hordoznak, ezt a jelentést azok ismerik, akik az adott kultúrához tartoznak. Újak könnyen teremthetők, a régiek hamar eltűnnek.

Hősök: élő vagy már meghalt személyek, valódiak vagy a képzelet teremtményei, akik az adott kultúra által nagyra értékelt tulajdonságokkal rendelkeznek és akik így modellt nyújtanak a viselkedéshez.

Rítusok: közös tevékenységek, amelyek technikailag fölöslegesek valamiféle cél elérése érdekében, de amelyeket az adott kultúrában társadalmilag lényegesnek tartanak, ezért végrehajtanak.

Értékek: meghatározzák, mi a jó és mi a rossz.

Hofstede kulturális dimenziói

Jó összeállítás ez is (de önmagában nem elég):

http://www.interkulturalis.hu/pagesMO/index_aNYITO.html

Itt rákattintani a Dimenziók részre a bal oldali sávban.

Fő forrás: Hofstede – Hofstede: Kultúrák és szervezetek c. könyv

Az egyes dimenziókhoz kapcsolódóan órai handoutokat is kapnak, ezekben szerepelnek az egyes országok indexei/értékei, illetve a dimenziók jelentése kifejtve.

1. hatalmi távköz:

Def.: a hatalmi távköz azt fejezi ki, hogy milyen mértékben várják el és fogadják el egy ország intézményeinek és szervezeteinek **kevesebb hatalommal rendelkező tagjai** a hatalom egyenlőtlen elosztását. (intézmények = család, iskola, közösség; szervezetek = ahol dolgoznak)

2. individualizmus:

Def.: az individualizmus olyan társadalmak jellemzője, melyben az egyének közti kötelékek lazák, mindkitől elvárás, hogy gondoskodjon magáról és közvetlen családjáról. Kollektívizmus: az emberek születésüktől fogva erős, összetartó, zárt csoportba illeszkednek, ami feltétlen hűséget kér, cserébe egész életükben védelmezi őket. NINCS POLITIKAI JELENTÉSE!

3. maszkulinitás:

DEF.: egy társadalom akkor maszkulin, amikor a nemek érzelmi szerepei világosan elkülönültek, a fiaktól elvárják, hogy magabiztosak, kemények legyenek, az anyagi siker érdekében fáradozzanak, a nők pedig szerények és gyengédek legyenek, és az élet minőségével törődjenek. Egy tsd. akkor feminin, amikor a nemek érzelmi szerepei között átfedés van: a fiakkal és nőkkel szemben is elvárás az, hogy szerények, gyengédek legyenek és az élet minőségével törődjenek. Hofstede szerint a feminin kultúrákban mindkét nem a Vénuszról jön.☺

4. bizonytalanságkerülés:

Def. a bizonytalanságkerülés annak mértéke, hogy az adott kultúra tagjai mennyire tekintik fenyegetésnek a kétes vagy ismeretlen helyzeteket.

5. hosszú távú orientáció (HTO): a HTO olyan erények (kitartás, takarékoság) ápolása, amelyek majd a jövőben hozzák meg gyümölcsüket. A rövid távú orientáció olyan erények ápolása, melyek a múlttal és a jelennel kapcsolatosak (hagyománytisztelet, az „arc” megőrzése, a társadalmi kötelezettségek teljesítése).

Kulturális sokk:

„A kulturális sokk kifejezés azokra az érzésekre (aggodalom, meglepetés, tájékozódási zavar, bizonytalanság, zavarodottság) utal, amit az emberek olyankor élnek át, amikor egy teljesen különböző kulturális vagy társadalmi környezetben kell működniük (például egy idegen országban). A kifejezést Kalvero Oberg vezette be 1955-ben. Brazíliában számos amerikai dolgozott egy bizonyos projekten, őket vizsgálta, hogyan viszonyulnak az idegen kultúrához. A kulturális sokk az interkulturális kommunikáció egyik kutatási területe. Minél nagyobb a kulturális sokk, annál nagyobb a kulturális különbség a született- és a választott kultúra között.” (forrás: http://hu.wikipedia.org/wiki/Kultur%C3%A1lis_sokk)

enkulturáció: az eredeti kultúrában való nevelkedés, belenövés a kultúrába. (forrás:

http://www.behsci.sote.hu/laj_bev.htm)

akkulturáció (=kultúraátvétel): új kulturális közegbe való folyamatos, fokozatos beépülés (forrás:

http://www.behsci.sote.hu/laj_bev.htm)

akkulturációs görbe (az órán rajzoltuk fel a táblára): egy új kultúrába kerülés folyamatának fázisait szemlélteti az idő és a keletkező érzelmek függvényében, fázisai:

1. eufória
2. kulturális sokk
3. akkulturáció
4. stabil állapot

etnocentrizmus: „az a szemlélet, amely szerint a saját etnikum vagy etnikai csoport mindennek a középpontja, és minden más csoport dolgait, viselkedését, értékeit stb. ehhez viszonyítva becsülik. Az etnocentrikus szemlélet szembetűnő megnyilvánulásai között említhetjük azt a képzetet, amely szerint a világ központja a szóban forgó etnikum területe, itt ment végbe az emberiség teremtése, ők az egyedül igazi emberek, minden más nép nyelve értelmetlen stb. E felfogásból adódik, hogy sok etnikum eredeti neve „ember”-t jelentett. Kulturális etnocentrizmus: Azt jelenti, hogy egy kultúra különbnek tartja magát a többinél, valamilyen szempontból fölébe helyezi magát a többi kultúráénál. Bizonyos fokú etnocentrizmus minden kultúrára jellemző, ugyanis minden társadalom tagjai úgy érzik, hogy ahogyan ők látják a világot az, az etalon. Ezen a szinten egészséges lokálpatriotizmusról beszélünk. A végzetes etnocentrizmus legjobb példája a hitleri fajelmélet.” (forrás: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Etnocentrizmus>)

xenofília: 'idegen' + 'szeretet', idegenek, idegen kultúrák, emberek iránti vonzódás, idegenek kedvelése. A xenofóbia ellentéte.